

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 300/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného euroadvokátom JUDr. Ľubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 94/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 94/2012 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Bratislava I **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **375,24 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len

„okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 94/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 300/2021 z 13. júla 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Zo sťažovateľom predneseného skutkového stavu a priložených dôkazov vyplýva, že v napadnutom konaní má procesné postavenie žalobcu a žalobou z 27. apríla 2012 sa od Slovenskej republiky, v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, domáhal náhrady ušlého zárobku počas doby jeho nezákonného väznenia. Pokiaľ ide o priebeh napadnutého konania, sťažovateľ uvádza, že napadnuté konanie bolo uznesením okresného súdu č. k. 24 C 94/2012-30 z 10. júna 2013 zastavené a následne z dôvodu odvolania žalovanej bola vec uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 524/2013-52 z 19. decembra 2013 vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Pre pretrvávajúcu nečinnosť okresného súdu podal sťažovateľ 27. marca 2020 predsedovi súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní. V písomnosti označenej ako *Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti* č. k. 1 SprV 329/2020 z 11. mája 2020 predseda okresného súdu uviedol, že sťažnosť je dôvodná, k vzniku prietáhov došlo z dôvodu preťaženia zákonných sudcov, a zároveň konštatoval, že v predmetnej veci okresný súd „*nekonal bezodkladne, a to od 24.02.2014 do 01.10.2014, od 14.06.2017 do 09.11.2018 a od decembra 2018 až do súčasnosti*“. Z označeného upovedomenia o vybavení sťažnosti ďalej vyplýva, že okresný súd uznesením z 28. apríla 2020 rozhodol o nároku na náhradu trov konania a trov odvolacieho konania. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že predmetným rozhodnutím okresný súd rozhodol len o percentuálnom vyjadrení nároku na náhradu trov konania a až uznesením č. k. 24 C 94/2012-93 z 29. júna 2020 (ďalej aj „uznesenie“) bolo rozhodnuté o konkrétnej sume náhrady trov konania. Rozhodovanie o náhrade trov konania ale ku dňu podania ústavnej sťažnosti nie je skončené, keďže žalovaná 21. júla 2020 podala proti uzneseniu sťažnosť a okresný súd podaním z 27. októbra 2020 (sťažovateľovi doručené 13. novembra 2020, pozn.) vyzval sťažovateľa, aby sa k podanej sťažnosti v lehote 15 dní od doručenia vyjadril, pričom lehota na vyjadrenie uplynie 30. novembra 2020.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta celú dĺžku napadnutého konania (bod 3 tohto nálezu, pozn.) a osobitne poukazuje na skutočnosť, že v jeho právnej veci nebolo ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

5. Sťažovateľ vyjadruje presvedčenie, že napadnuté konanie predstavuje jednoduchú právnu vec a náročnosť namietaného konania nie je podmienená ani zložitou prejednávanej veci, pretože nie je potrebné predvolávať svedkov, uskutočňovať preklady písomností či vyhľadávať podklady v archívoch. Súčasne akcentuje, že napadnuté konanie má pre jeho osobu zvýšený význam, pretože sa domáha odškodnenia za svoju nezákonnú perzekúciu počas „*minulého režimu*“, avšak aj napriek tomu, že v merite veci bolo rozhodnuté, stále sa nachádza v právnej neistote, pretože už niekoľko

rokov sa rozhoduje o náhrade trov konania. Na podklade uvedeného odôvodnil výšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika s'ťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že sa v celom rozsahu pridržiava obsahu upovedomenia o spôsobe vybavenia s'ťažnosti s'ťažovateľa (bod 3 tohto nálezu, pozn.), a súčasne poukázal na skutočnosť, že konanie vo veci samej bolo právoplatne skončené 31. júla 2013, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie č. k. 24 C 94/2012 z 10. júna 2013, ktorým okresný súd zastavil napadnuté konanie, a to z dôvodu, že žalovaný zaplatil s'ťažovateľovi celú požadovanú pohľadávku a s'ťažovateľ ako žalobca zobral podanú žalobu v celom rozsahu späť. Predmetom napadnutého konania preto zostalo rozhodnutie o nároku a výške náhrady trov konania, pričom o výške náhrady trov konania rozhodol okresný súd uznesením č. k. 24 C 94/2012-121 z 12. augusta 2021 tak, že zamietol s'ťažnosť strán konania proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 29. júna 2020, ktorým bolo rozhodnuté o výške náhrady trov konania. Okresný súd súčasne formuloval návrh, aby ústavný súd s'ťažovateľovi požadované primerané finančné zadost'učinenie nepriznal, pretože s'ťažovateľ výšku žiadaného finančného zadost'učinenia neodôvodnil, jeho výška niekoľkonásobne presahuje priznanú náhradu trov konania (236,50 eur), za vzniknuté prierahy v konaní sa predseda okresného súdu s'ťažovateľovi už ospravedlnil (v upovedomení o spôsobe vybavenia s'ťažnosti, pozn.) a namietané konanie je v merite veci právoplatne skončené z dôvodu späťvzatia žaloby.

6.1 Okresný súd k svojmu vyjadreniu pripojil aj stanovisko zákonného sudcu, v ktorom konajúci sudca uvádza, že okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie odvolacím súdom rozhodoval už len o trovách konania, pričom zisťoval stav a obsah rozhodnutí o trovách konania v iných súdnych konaniach s'ťažovateľa. K rozhodovaniu o s'ťažnosti podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka predniesol, že súdny spis mu nebol predložený na rozhodnutie zrejme z dôvodu personálnych zmien na pozícii vyššieho súdneho úradníka, avšak po predložení spisového materiálu o podanej s'ťažnosti rozhodol.

III.2. Replika s'ťažovateľa:

7. V súvislosti s replikou s'ťažovateľa ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľ sa k tvrdeniam okresného súdu síce vyjadril, avšak jeho podanie (replika, pozn.) bolo podané v elektronickej podobe bez autorizácie podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“). Z dôvodu, že vyjadrenie s'ťažovateľa nebolo ústavnému súdu doručené v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizovanej podľa zákona o e-Governmente ani v dodatočnej lehote desiatich dní, ústavný súd v zmysle § 40 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predmetné vyjadrenie s'ťažovateľa neprihliadal a ani ho nevyzýval na dodatočné doručenie tohto podania.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania vrátane ich príloh a súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, I. ÚS 250/2020).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci a jej význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, I. ÚS 477/2020).

14. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitnosť veci, ústavný súd na podklade obsahu predloženého súdneho spisu a rozsahu namietaných práv dospel k záveru, že namietané konanie

je potrebné posudzovať tak s ohľadom na samotný predmet konania, ako aj fázu rozhodovania o náhrade trov konania, ktorú sťažovateľ rozporuje.

14.1 Predmet napadnutého konania, v rámci ktorého sa sťažovateľ domáhal priznania náhrady za stratu na zárobku počas doby jeho nezákonného výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený vojenským obvodným súdom ešte za „*minulého*“ režimu, je možné považovať za bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, ktorá sa vyprofilovala v súvislosti so súdnymi rehabilitáciami. Predmet napadnutého konania tak nepredstavuje právne ani fakticky zložitú vec.

14.2 V konkrétnom prípade sťažovateľa napadnuté konanie v čase podania ústavnej sťažnosti bolo v merite veci právoplatne skončené (uznesenie okresného súdu č. k. 24 C 94/2012 z 10. júna 2013, ktoré vo výroku o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť 31. júla 2013, pozn.), a teda prebiehalo už len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o trovách konania. S prihliadnutím na skutočnosť, že všeobecný súd rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, ústavný súd postup pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje za právne zložitý. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu súdneho spisu. Na základe uvedeného rozhodovanie o trovách konania zásadne nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov a vylučuje tým možnosť, pre ktorú by vznikol dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania (I. ÚS 264/2020).

15. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou namietaného konania. Práve naopak, z obsahu súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ takmer bezprostredne reagoval na zmenu skutkového stavu a po tom, ako mu žalovaná postupne priznala uplatňovanú náhradu spolu s úrokmi z omeškania, zobral podanú žalobu späť, a to najskôr v časti požadovanej istiny (podanie doručené okresnému súdu 8. októbra 2012, pozn.) a následne žalobu ako celok (podania doručené okresnému súdu 11. februára 2013 a 3. mája 2013, pozn.). Aktívne správanie sťažovateľa vyplýva aj z jeho ďalšieho postupu v konaní, keď po rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania (uznesenie okresného súdu č. k. 24 C 94/2012-87 z 28. apríla 2020, pozn.) zaslal okresnému súdu vyčíslenie vzniknutých trov konania (podanie datované 16. júna 2020, pozn.). Sťažovateľ reagoval včas aj na výzvu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti žalovanej proti uzneseniu, ktorým vyšší súdny úradník rozhodol o výške náhrady trov konania (body 6, 17 a 18 tohto nálezu, pozn.).

16. Pred samotným posúdením postupu okresného súdu považuje ústavný súd za dôležité poukázať najskôr na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). Európsky súd pre ľudské práva totiž v bode 50 uvedeného rozsudku konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté

v primeranej lehote. Zároveň EŠLP v bode 46 uvedeného rozsudku uviedol, že na účely čl. 35 ods. 1 dohovoru je súčasne potrebné formulovať ústavnú sťažnosť takým spôsobom, ktorý umožní ústavnému súdu preskúmať celkovú dĺžku namietaného konania.

17. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 24 C 94/2012 vyplýva, že konajúci súd uznesením o zastavení konania č. k. 24 C 94/2012-30 z 10. júna 2013 (body 6 a 14.2 tohto nálezu, pozn.) rozhodol aj o povinnosti žalovanej zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania. Proti výroku o výške náhrady trov konania podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že uznesením č. k. 8 Co 524/2013-52 z 19. decembra 2013 (doručené okresnému súdu 18. februára 2014 a právoplatné 28. februára 2014, pozn.) uznesenie okresného súdu v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Okresný súd následne o nároku na náhradu trov konania rozhodol až uznesením č. k. 24 C 94/2012-87 z 28. apríla 2020, ktorým sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v pomere 100 % a žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pričom o výške náhrady trov konania právoplatne rozhodol až uznesením č. k. 24 C 94/2012-121 z 12. augusta 2021, a to tak, že zamietol sťažnosti strán napadnutého konania proti uzneseniu o výške náhrady trov konania (uznesenie č. k. 24 C 94/2012-93 z 29. júna 2020, pozn.), ktoré vydal vyšší súdny úradník.

18. Reflektujúc skutočnosť, že počas rozhodovania o trovách konania došlo k zmene relevantnej právnej úpravy vo vzťahu k spôsobu rozhodovania o trovách konania, ďalší postup okresného súdu musel rešpektovať dve samostatné fázy rozhodovania o trovách konania, a teda podľa § 262 ods. 1 CSP rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania a v bezprostrednej nadväznosti rozhodnúť podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania. Aj keď ústavný súd vzal do úvahy uvedenú dvojfázovosť rozhodovacieho procesu na úrovni súdu prvej inštancie, ktorá môže spôsobiť určitý časový odstup vo vzájomnej nadväznosti spomínaných rozhodnutí, a prihliadal aj na povinnosť okresného súdu vysporiadať sa s výhradami krajského súdu, tak, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania posudzoval aj predmet iných súvisiacich súdnych konaní sťažovateľa (napr. bod 16 uznesenia okresného súdu č. k. 24 C 94/2012-87 z 28. apríla 2020, pozn.), na strane druhej nemožno ospravedlniť fakt, že o nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté až po viac ako šiestich rokoch od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, a to uznesením z 28. apríla 2020. Ako ústavne nonkonformný je nutné vnímať aj ďalší postup okresného súdu, ktorý o sťažnostiach strán napadnutého konania (podané proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, pozn.) rozhodol až takmer deväť mesiacov po tom, ako mu bolo doručené vyjadrenie sťažovateľa k sťažnosti podanej žalovanou proti predmetnému uzneseniu.

19. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že na celkovú dĺžku konania a sťažovateľom namietanú nečinnosť okresného súdu mala vplyv enormná zaťaženosť zákonných sudcov a ich súdnych oddelení (argumentácia predstavená okresným súdom v upovedomení o spôsobe vybavenia sťažnosti – bod 6 tohto nálezu, pozn.), predmetné tvrdenie je síce možno vnímať ako objektívne, na strane druhej ústavný súd dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020,

I. ÚS 363/2020). Prednesené tvrdenia okresného súdu preto nebolo možné akceptovať. Porovnateľnú optiku je nutné aplikovať aj na argument zákonného sudcu o personálnych zmenách (bod 6.1 tohto nálezu, pozn.), pretože viacnásobná zmena osoby zákonného sudcu alebo zamestnancov súdu pôsobiacich v rámci určitých senátov všeobecného súdu nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (m. m. I. ÚS 508/2015, I. ÚS 527/2015). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní. Ústavný súd neposudzuje, či ku zbytočným priet'ahom v konaní došlo v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdu a následného veľkého počtu vecí pripadajúcich na sudcu alebo v dôsledku subjektívnych príčin na strane sudcu a vedenia súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 totiž zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (III. ÚS 694/2016, I. ÚS 271/2021).

20. V nadväznosti aj na už prednesené skutočnosti a bez potreby podrobnejších analýz ústavný súd uzatvára, že v prípade s'ťažovateľa nepochybne došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. S'ťažovateľ v petite ústavnej s'ťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd zistil, že okresný súd v merite veci rozhodol ešte uznesením v roku 2013 (bod 6 tohto nálezu, pozn.) a v namietanej časti konania o náhrade trov konania bolo rovnako medzičasom rozhodnuté, a to uznesením okresného súdu č. k. 24 C 94/2012-121 z 12. augusta 2021 (ústavný súd vlastným prieskumom zistil, že označené uznesenie okresného súdu ešte nemá vyznačenú právoplatnosť, pretože spis sa nachádza v kancelárii predsedu okresného súdu a spisový materiál sa nachádza na ústavnom súde, avšak predmetné uznesenie bolo stranám konania odosielané 16. augusta 2021 s tým, že žalovaná si rozhodnutie prevzala 16. augusta 2021 a právny zástupca s'ťažovateľa si rozhodnutie prevzal 19. augusta 2021, pozn.). Keďže proti uzneseniu okresného súdu č. k. 24 C 94/2012-121 z 12. augusta 2021 nie je prípustné odvolanie (§ 357 CSP *a contrario*) a stranám konania bolo doručené (§ 238 CSP), existujúci skutkový stav implikuje výsledok, že napadnuté konanie bolo ako celok právoplatne skončené. V okolnostiach danej veci preto neprichádzalo do úvahy rozhodnutie podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, teda prikázanie súdu, aby vo veci konal. Ústavný súd preto ústavnej s'ťažnosti v tejto časti nemohol vyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

22. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv s'ťažovateľ v s'ťažnostnom návrhu požiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur, a to vzhľadom na neúmernú dobu trvania napadnutého konania a zásah do jeho namietaných práv (bod 5 tohto nálezu, pozn.).

23. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania v časti týkajúcej sa rozhodovania o trovách konania, berúc do úvahy, že rozhodovanie prebiehalo na dvoch inštanciách sústavy všeobecných súdov a medzičasom bolo o výške náhrady trov konania právoplatne rozhodnuté, považoval ústavný súd priznanie sumy 500 eur za primerané (bod 2 výroku nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Na tomto mieste ústavný súd súčasne pripomína, že finančné zadosťučinenie nie je kompenzáciou za možný neúspech v konaní pred všeobecným súdom či náhradou, ktorá by mala slúžiť na úhradu trov konania (m. m. I. ÚS 356/2020), a rovnako tak priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nie je závislé a ani odvoditeľné od samotnej výšky náhrady trov konania (bod 6 tohto nálezu). Primerané finančné zadosťučinenie znamená dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva, ale aj priznanie určitého primeraného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 103/2018, I. ÚS 170/2021).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 375,24 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za dva právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177,00 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony sumu 375,24 eur. Pokiaľ ide o vyjadrenie sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu, ústavný súd na uvedenú repliku neprihliadal (bod 7 tohto nálezu, pozn.), a preto sťažovateľovi za poskytnutý úkon právnej služby náhradu trov konania ani nepriznal.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu